

вразумят. Те – младежите ще видят, че са само синове на България и че, ако трябва, ще си жертват живота за нея, както го пожертва Ботев¹³.

Б. Вазов не пропуска да изтъкне големите заслуги на Ст. Заимов за увековечаване на подвига на освободителите:

Както е известно, Стоян Заимов беше председател на комитета „Цар Освободител“ и главен почитател и виновник да се създадат паметници за спомен на Освобождението. Такива паметници са: паметникът на цар Освободителя в столицата, къщите мавзолеи в Плевен, Бяла и Горна Студена, които са място на поклонение¹⁴.

Плод на съвместното пътуване на Вазов и Заимов през 1906 г. е пътеписът на народния поет „Ерусалимите на българската признателност. Плевен–Пордим–Бяла (Бегли бележки)“.

Колко обич, уважение и признателност към Ст. Заимов лъхат от думите на народния поет, който има щастието да бъде воден от своя приятел, създал паметниците на народната признателност:

Влакът приближаваше към Плевен. От ляво и дясно се задигаха голи рътлини. На някои от тях в далечината се белееха паметници.

Аз пътувах в едно купе на влака с г. Стояна Заимов, ветеран от борбите за независимост, действителния председател на комитета „Цар Освободител“. Отивах за Плевен, за Пордим, за Бяла и Горна Студена, дето отиваше и той, за да изпълня едно отдавна галено в душата ми благочестиво желание: да посетя мавзолея и къщите музеи там, скъпи спомени за освободителната война.

И г. Заимов, главният виновник за осъществяването им, защото идеята за тях е негова, защото той е един вид майсторът на тия исторически и национални паметници, на които от няколко години е отдал всичкия си ентузиазъм и неуморима енергия, се чувства вече в стихията си, в царството си. И очите му светят при приближаването на Плевен, и той с въодушевление, като ми сочи тия неми и голи рътове на Телиш, на Горни и Долни Дъбник, свидетели на юнашки битки преди 29 години, разказва ми подробности, споменува ми имена, дати. Той е неизчерпаем и вещ чичероне по тия исторически полета, жива история на сраженията и военните събития, на които са били театър¹⁵.

През следващата 1907 г. Ст. Заимов издава книгата си „Пътни бележки из светите места на признателна България“.

Приятелските чувства между двамата велики българи са взаимни. По случай Вазовия 70-годишен юбилей и 50-годишна литературна дейност Ст. Заимов изпраща до народния поет следния „сърдечен поздрав“ – по думите на Б. Вазов. Той е пропит с уважението, преклонението и обичта на Стоян Заимов към Иван Вазов, който разкрива народната признателност към юбиляря вълнуващо и точно:

Ти възпя хубостите на българската земя. Ти даваше и даваш крила на българската душа. Твоите сълзи и насмешки бяха сълзите и насмешките на българското племе, вековното дете на величествените Балкани. В твоето сърце, като във фокус бяха се събрали златните мечти на това с векове измъчено племе. То, твоето сърце, бе жив и силен отзвук и на дълбоките народни разоча-